

Rapport från Utbildningssektionens årliga utbildningskonferens

Kartografiska sällskapet utbildningssektion genomför varje år de så kallade lärardagarna, en utbildningskonferens som kretsar kring geografisk information. Tilltänkta deltagare är alla, både utbildare och avnämare, som har intresse av utbildningsfrågor från skol- till universitetsnivå. Den 17 till 18 augusti detta år stod KTH som värd, med Hans Hauska hållande taktippen, och med 19 deltagare från ett tiotal olika arbetsgivare.

S. Anders Brandt, Högskolan i Gävle, e-post: sab@hig.se

Programmets första block bestod av tre presentationer över landets civilingenjörs-, magister- och masterprogram inom lantmäteri och geomatik. Yifang Bang presenterade KTH:s civilingenjörs- och masterprogram i geomatik respektive geodesi och geoinformatik, Lars Harrie presenterade den tekniska inriktningen på Lunds universitets civilingenjörsprogram i lantmäteri samt Lunds masterprogram i GIS och avslutningsvis presenterade Anders Brandt Högskolan i Gävles magisterprogram i geomatik.

Kännetecknande för samtliga presentationer var informationen om den nästan totala avsaknaden av svenska studenter på avancerad nivå. De svenskar som tar ut examen på avancerad nivå gör det huvudsakligen inom de relativt bundna och styrda femåriga civilingenjörsprogrammen och ytterst få följer den så kallade Bologna-processens intention att fortsätta med tvååriga masterstudier, eller speciellt för Sverige, ettåriga magisterstudier på avancerad nivå efter att ha tagit en treårig examen på grundläggande nivå (kandidatnivå). För att kunna driva magister- och masterprogrammen rekryteras därför studenter från utlandet, framför allt från Asien. Samtidigt som samhället efterfrågar kompetent personal inom geomatikområden, bland annat på grund av stora pensionsavgångar, blir det allt svårare att rekrytera personer med avancerad utbildning. Förhoppningsvis stannar några av de utländska studenterna i Sverige, men antagligen räcker de inte till i framtiden. Frågor som diskuterades innefattade därför hur utbildningarna kan göras mer attraktiva och samtidigt ha relevant innehåll. Dessutom måste detta stötts av bland annat myndigheter och industrin genom att tydliggöra att denna typ av kompetens efterfrågas och är värdefull (läs:

ges högre löner). En svaghet idag är att vi för en relativt anonym tillvaro trots att geomatikrelaterade problem genomsvårar vardagen. Vi behöver därför bättra på kännedomen om denna yrkesgrupps identitet så att även andra känner igen den. Alla ska veta att det är vår yrkeskategori som kan något om GPS, Google Earth, ruttplanering osv., och därigenom öka intresset för ämnesområdet.

Varför inte lantmäteri?

Clas-Göran Persson gick därefter igenom delar av en pågående studie över rekryteringssituationen vid KTH. Varför väljer studenterna andra inriktningar på samhällsbyggnadsprogrammet än de mot lantmäteri? Inga entydiga svar finns, men även här finns möjligen ett identitetsproblem, bland annat därför att det endast finns en lantmäterirelaterad kurs under de två första åren – en femveckorskurs i GIS under andra året! Hur ska vi då kunna förvänta att studenterna kommer att välja lantmäteriinriktningarna på samhällsbyggnadsprogrammet? Samtidigt visade resultat från studien att studenterna är påverkbara och kan tänkas välja inriktningar som de inte trodde från början, men då måste kanske marknadsföringen av inriktningen och eventuellt hela studiernas upplägg ändras.

Den andra dagen inleddes med Anders Larssons presentation över hur GIS ingår i olika utbildningar vid Göteborgs universitet. Till skillnad mot de tekniska lantmätar- och geomatikprogrammen, där GIS och GIT oftast utgör egna hela kurser, ingår GIS vid Göteborgs universitet ofta som naturliga delar i olika typer av program. Detta innebär att väldigt många studenter kommer i kontakt med ämnesområdet, men att de kanske inte får speciellt djupa kunskaper. Tack vare den stora spridningen finns därmed

en stor potential, men det kräver att lärarna själva tar ytterligare ett steg att anamma GIS-verktygets rumsliga analytiska möjligheter. Detta illustrerades med att bl.a. kulturgeografin de senaste 50 åren har rört sig i riktning mot samhällsvetenskapliga kvalitativa metoder. Även om de flesta kulturgeografer inser möjligheterna med GIS, kräver det viss omställning genom ökat användande av kvantitativa metoder utöver kunskaper i det egna tematiska ämnesområdet.

Standardisering

Nästa på dagordningen var Anders Söderman från GISassistans som berättade om det pågående arbetet med standardisering av kartsymboler och verktygsikoner. Målet är att skapa allmänt tillgängliga symbol- och ikonbibliotek tillsammans med riktlinjer och manualer så att även sällan användaren känner att GIS är användbart. Hela projektet är en följd av INSPIRE-direktiven och det gäller att vara i framkant med utvecklingen så att vi inte låser oss fast i en rigid och oekonomisk symbolhantering som inte gagnar den kartografiska utvecklingen. Just nu förekommer på t.ex. landets kommuners hemsidor en mängd olika symboler för företagsnamn som betyder samma sak, och för varje dag skapas det ännu fler varianter. Detta gör det minst sagt förvirrande och att kartorna blir onödigt svåra att tolka.

Därefter återgav Jonas Bohlin sitt bidrag till ESRI:s användarkonferens i San Diego, USA, vilken innehöll bland annat ett särskilt undervisningsspår. Föredraget behandlade hur verktyget ArcGIS Model Builder används på en GIS-kurserna vid SLU i Umeå. Förutom ren GIS-träning uppmuntras studenterna till att automatiskt tänka i projekt, eftersom modellarbetet innehåller element av vanlig

projektplanering och genomförande, samtidigt som läraren har lättare att följa med i studentens arbete. Dessutom kan ofta den färdiga modellen användas i praktiken (t.ex. i förbindelse med examensarbeten), resultat kan publiceras på webben via ArcGIS Server eller exporteras som script och ge träning i scriptspråk.

Även Anders Wellving deltog på ESRI-konferensen. Han rapporterade bland annat att det har introducerats flera intressanta utbildningsrelaterade hemsidor. På <http://edcommunity.esri.com> kan GIS-utbildare världen runt utbyta idéer, kursplaner, data m.m. och på www.geomentor.org finns möjligheten för erfarna inom GIS att "adoptera" till exempel en skola och hjälpa deras lärare med rumsligt tänkande och analyser. Dessutom finns www.teachspatial.org som är en ny portal av wikityp för rumsligt tänkande, vilken även innehåller bra material för lärare. Annat av intresse var

den tydliga intresseökningen för webb-GIS, vilket för Sveriges utbildningar kan innebära både utmaningar och möjligheter. Här kanske vi kan underlätta för andra ämnesområden att koppla deras egna ämneskunskaper till GIS. I vissa fall kan kanske till och med relativt tyngre programvaror som ArcGIS ersättas i undervisningen med en ArcGIS Server och ett antal lättare ArcGIS Explorer som inte kräver lika mycket av användaren. Något annat som togs upp på konferensen var hur sällan skolor och universitet utnyttjar sina programvaror till den vardagliga administrationen, t.ex. lokaladministration, trots att de redan har dessa tillgängliga.

Behörighetsfrågor

Sista punkten på dagordningen var Clas-Göran Perssons redogörelse över behörighetsfrågor inom mätningområdet. Mätningkungörelsens paragraf 13 beskriver vem som är behörig att utföra

vissa typer av mätningssupdrag, men denna har nu spelat ut sin roll bland annat på grund av att den utbildning som anges som behörighetsgivande inte längre finns. Därför behövs nya direktiv. Till årsskiftet ska nya preliminära regler vara klara och utgångspunkten är att relatera olika utbildningar och kurser, genom virtuella kursplaner, till olika typer av mätningssupdrag. Dessutom är nya HMK-skrifter på väg. De gamla finns inskannade och kan laddas ned från www.lantmateriet.se > kartor > HMK mät- och kartfrågor, men eftersom de är inaktuella kommer de att kompletteras med kommentarer över vad som fortfarande är aktuellt och relevant.

Sammanfattningsvis konstateras att dagarna fylldes med flera intressanta föredrag, givande diskussioner och möjlighet till värdefullt nätverksbyggande mellan deltagarna. Väl mött till nästa års dagar som kommer att arrangeras av Karlstads universitet!

Metria - det självklara valet för geografisk information

Metria erbjuder en unik kombination av produkter och tjänster inom geografisk IT. Med rätt kompetens och teknik hjälper vi våra kunder att samla in, bearbeta och använda geografisk information. Vi ger dig effektivitet.

Läs mer på www.metria.se

